

Egy bürokrata halála

Tomas G.Alea munkája az első nagy kubai játékfilm, amit nálunk is bemutatnak. Alea már „öreg” filmesnek számít, ez a harmadik rendezése. Az Egy bürokrata halála olyan jelenségről szól, amin azóta mérgelődünk és mosolygunk, amióta a hivatal létezik. A pedánskodó, aktaikat gyűjtögető, paragrafusokhoz ragaszkodó ügyintézés, jónéhány film témája volt már. Itt is egy hivatali fogadóórákkal és pecsétekkel küszködő fiatalember viszontagságait látjuk.

A film és a rendezés furcsa ellentmondása, hogy a bürokratizmust, ezt a mindennapi jelenséget, egy nagyonis nem mindennapi extrém eset ürügyén próbálja megmutatni. Ezért igazán nem tudjuk kire figyeljünk, min mosolyogjunk előbb. A halott nagybácsi munkakönyve körül támadt bonyodalmakon, vagy a sok bürokratán, esetleg a mindig tragikomikus helyzetbe kerülő unokaöccsön? Sajnos a rendező sem tudott ellenállni a jó alapötletből gombamód sarjadzó rengeteg vígjátéki lehetőségnek, nem tudja pontosan, mit bontson ki. Pedig vannak a filmnek kitűnően eltalált pillanatai: a nagybácsi temetésén hol a síró tömeget látjuk (felülről), hol meg a

különböző szögből fényképezett gipszangyalokat, akik látják fentről, hogy „odalent” minden csupa póz és merevség. Ez a visszafogott humor lehetne a film igazi stílusa. A story azonban más irányba sodorja a rendezőt.

A szegény unokaöccs mindent megtesz azért, hogy könyörgéssel vagy furfanggal megszerezze a nagybácsival együtt eltemetett munkakönyvet. Bejárja a bürokrácia kálvária minden elképzelhető útját, és már éppen megsajnálhánk, — hiszen ez lehetett a rendező szándéka is — mikor hirtelen olyan verekedés kezdődik, ami nemcsak hogy érthetetlen (honnét telt meg egyszerre a temető a sok bürokratával?), hanem kicsit még izléstelen is. Egy temetőben, ahol az emberek koszorúkat dobálnak egymás fejébe, a nem-bürokraták sem lehetnek túlságosan rokonszenvesek. És még csak nem is hivatkozhatunk a kubai temperamentumra, hiszen inkább olyanok ezek a képek, mintha Max Linder burleszk-filmjeiből kölcsönöztek volna egy verekedési nagyjelenetet.

Ez annál inkább meglepő, mert a rendező a főhős hivatali viszontagságainak rengeteg komikus lehetőségét, helyenként izléssel és mérték-

Salvador Wood, az Egy bürokrata halála főszereplője

Jelenet a filmből

kel tudja kiaknázni. (Egy bürokrátán sem lehet másfél órán át harsányan nevetni). A foghegyről odavetett mondatok talán még egy pesti ügyfélfogadáson is elhangozhatnának. A hivatalnok, akinek kezében félúton megáll a pecsét, mert megszólalt a munkaidő végét jelző csengő; a hivatal, ahol éppen bürokrácia-ellenes felvonulást tartanak, és emiatt nem tudják megadni a kért aláírást — mind, mind telibetaláló jelenetek.

Aggódva figyeljük a szerencsétlen fiatalember bürokratavíziós álmait, meddig bírja még szegény a bürokratizmussal való szüntelen hadakozást — a rendező pedig a mindenkori bürokratának kijáró komikus szituációkat? Az áldozat végül mégis a bürokrata, díszes gyászmenet kíséri utolsó útjára. A tettes: a szerencsétlen unokaöccs pedig már egy zárt intézet lakója. (Meg tudjuk érteni). Nagyon tetszett a fiatalember, Salvador Wood játéka: természetesen megrajzolt és balszerencséjében rokonszenvenné váló figurát állított elénk.

A film témájának sokféle kifejezési lehetőségét: szatíra, helyzetkomikum, tragikomédia, csak egy na-

Salvador Wood a film egyik jelenetében

gyon gyakorlott és biztoskezü rendező tudná úgy „adagolni”, hogy hatásából egyik se veszítsen. Kár, hogy ebből a jó lehetőségeket tartogató filmszatírából, melyben időnként megmutatkoznak a rendező legjobb képességei is — legmaradandóbb emlékünkhöz néhány hosszúra nyúló verekedés, és egy-egy nem túlságosan eredeti burleszk remniszcencia.

GYARMATI KLÁRA